

HANDLINGSPLAN

***for å sikre et godt
psykososialt miljø for
barna***

2014

INNLEDNING

Mobbing er et samfunnsproblem som har blitt satt på dagsorden av regjeringen, Kongehuset og Barneombudet.

I Manifest mot mobbing 2011-2014 er målet: Alle barn og unge skal ha et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø med nulltoleranse for mobbing.

Manifestarbeidet vil særlig rette oppmerksomheten mot de voksnes ansvar - i barnehage, skole, hjem og fritidsmiljø. "

Meland kommune har sluttet seg til den nasjonale satsingen for å styrke arbeidet for et godt og inkluderende oppvekst og læringsmiljø for alle barn og unge. Underskrevet av ordfører Nils Marton Aadland.

I forordet til heftet **Mobbing i barnehagen** - utgitt av Barne - og familiedepartementet i samarbeid med Barneombudet står det skrevet følgende:

" Barn har rett til omsorg. Alle voksne : Foreldre, ansatte i barnehagen, politikere, og andre har plikt til å gjøre det vi kan for at mobbing ikke skal forekomme. Primært skal vi forebygge, sekundært skal vi gripe inn så tidlig som mulig. Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode muligheter for utvikling og aktivitet i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. "

I Rammeplan for barnehagen står blant annet:

" Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av diskriminering og mobbing.»

I § 12 psykososiale forhold - Forskrift om miljøretta helsevern i barnehage og skoler m.v står det følgende:
«Formålet med denne bestemmelsen er å sikre alle barn i barnehagen et godt psykososialt miljø og at barnehagetilbudet/ miljøet i barnehagen tilrettelegges slik at det fremmer trivsel.»

Med utgangspunkt i Manifest mot mobbing 2011-2014, heftet **Mobbing i barnehagen og § 12 psykososiale forhold** har vi i Espira Marthahaugen barnehage laget en handlingsplan for å sikre et godt psykososialt miljø for barna for vår barnehage.

Mobbing kan være vanskelig å oppdage. Det er ingen sikre og klare tegn på at mobbing foregår.

Plutselige og store forandringer i barnets adferd er imidlertid et viktig tegn:

- Vil ikke gå i barnehagen
- Nekter å fortelle hva som er galt
- Blir lett oppfarende, sint eller aggressiv
- Plager yngre barn eller søsken
- Mister selvtillit
- Gråter seg i søvn eller har mareritt
- Endrer sove - eller spisevaner

Observasjon som virkemiddel for å oppdage mobbing er nødvendig! De voksne i barnehagen må ha en observerende væremåte ved å være aktivt tilstede med alle sanser, legge merke til de små ting og være der som barnet er!

HVORDAN BEKJEMPE MOBBING?

I barnehagen er FOREBYGGENDE arbeid den enkleste måten å bekjempe mobbing på.

Gjennom tidlig og systematisk styrking av barns sosiale kompetanse får barn viktig kunnskap om seg selv, hvordan de knytter kontakter på en positiv måte og hvordan de skal forholde seg til andre.

For å kunne gi barnet gode og nødvendige kunnskaper og ferdigheter i sosial kompetanse, er barnehagen avhengig av å ha modne, kompetente voksne. Det vil si voksne som er trygge på seg selv, bevisste på egne kvaliteter, og som selv er sosial kompetente.

De voksne som arbeider med barn må i tillegg ha gode kunnskaper om barns utvikling og hva en selv må gjøre for å hjelpe og støtte barn i den utviklingen.

DEN KOMPETENTE VOKSNE:

Fra rammeplanen: «Barn må få støtte og veiledning på handlinger og holdninger. Danning og medvirkning kan sees som gjensidige prosesser. Slik kan barn få et positivt forhold til seg selv og egen læringsprosess. De kan utvikle respekt og forståelse for det som er annerledes. Alle har krav på å bli møtt som den de er. Personalet skal hjelpe barna til å forstå at egne handlinger kan gå ut over andre. Ikke alle handlinger er akseptable.»

Fra Rammeplanen: «Personalet er rollemodeller og bidrar gjennom egen væremåte til barns læring av sosiale ferdigheter. Et aktivt og tydelig personale er nødvendig for å skape et varmt og inkluderende sosialt miljø. Anerkjennende og støttende relasjoner er et grunnlag for utvikling av sosial kompetanse.»

Jesper Juul:

« Når den voksne har hørt på barnet, og den voksne har forstått hvordan barnet er til sinns og hvilke lyster, hvilken ulyst, hvilke behov, drømmer, mål og så videre, barnet har,

er den voksnes ansvar å inkludere dette i barnets og den voksnes framtid i den grad det er mulig og forsvarlig.»

For å mestre dette må den voksne jobbe frem mot å være:

- **MODEN**

- En som er reflektert og har selvinnsikt
- En som er barnlig og ikke selvhøytidelig
- En som evner å ta konstruktiv kritikk
- En som kan kontrollere egne følelser
- En som kan ta personlig ansvar
- En som har erfaring og ballast

- **TYDELIG**

- En som er konkret
- En som utviser **NULL TOLERANSE** i forhold til uakseptabel adferd
- En som utøver stabile konsekvenser
- En som vet at kropps språk og verbalt språk henger sammen
- En som kan snakke et barnlig språk (og ironi bør i stor grad unngås)

- **BEVISST**

- En som er konsekvent
- En som ser sammenheng mellom teori og handling
- En som er våken og oppmerksom
- En som reflekterer over egen praksis og på hvordan egne valg påvirker arbeidet med barna
- En som velger å ha en positiv innstilling

- **AKTIVT OBSERVERENDE**

- En som har fokus på hvert enkelt barn, og særlig på deres sterke sider
- En som bruker all sin erfaring, både livserfaring, kurs og utdanning
- En som prioriterer observasjon i det daglige, og på det jevne året gjennom

- **KUNNSKAPSRIK**

- En som bruker egen erfaring bevisst
- En som er interessert i å lære og som er motivert
- En som kan dele sin kunnskap med andre
- En som forstår barn og har kunnskap om barn (utvikling. Reaksjoner, selvtillit, selvfølelse...)

- **SAMHANDLINGSVILLIG**

- En som gjerne går i dialog, som er åpen for andres idèer og forslag
- En som bidrar aktivt selv, men også slipper andre til
- En som lever etter "den gyldne regel"
- En som er positivt innstilt
- En som undrer seg sammen med barna

- **OMSORGSFULL**

- En som ser og hører barna, og som deretter kan bekrefte og anerkjenne
- En som klarer å være tilstede her - og nå
- En som kan være fysisk nær (for eksempel ha et tilgjengelig fang)
- En som kan utvise forståelse
- En som viser ubetinget kjærlighet
- En som har tid
- En som ser barnas behov
- En som viser omsorg overfor familie og medarbeidere

- **FORSTÅELSEFULL**

- En som kan lytte
- En som er empatisk og evner å se flere synsvinkler
- En som vet at vi ikke trenger å være enige, men ha en felles målsetning og visjon om hvordan vi skal ha det sammen
- En som viser forståelse og respekt for andres meninger

- **RETTFERDIG**

- En som ser på andre som likeverdige
- En som kan fremstå forutsigbar
- En som kan høre på begge parter
- En som behandler hvert enkelt barn individuelt ut fra behov og ståsted

- **ANERKJENNENDE**

- En som aksepterer følelser i praksis (Alle har rett til sin egen oppfatning)
- En som gir ros
- En som kan gi positiv kontakt
- En som evner å sette grenser
- En som veileder istedet for å kritisere
- En som ser, bekrefter og ivaretar barnas behov

Relevant teori av:

- Ralph Stenbäcker
- Berit Bae
- Kari Pape
- Kari Lamer
- Jesper Juul

FOREBYGGENDE TILTAK FOR ET GODT PSYKOSOSIALT MILJØ:

Den kanskje aller viktigste innsatsen for å motvirke mobbing, er det generelle arbeidet med å skape et godt og trygt miljø. Mobbing kan forebygges ved at kompetente voksne legger til rette for utvikling av gode sosiale ferdigheter, og skaper et aksepterende miljø med et godt og åpent foreldresamarbeid. Barnehagen må ha en tydelig holdning til at mobbing ikke er akseptabel adferd, det vil si **NULL TOLERANSE** for mobbing.

Obligatoriske tiltak:

Daglig leder:

- Årlig gjennomgang og evaluering av handlingsplanen - med personalet og tas opp til behandling i samarbeidsutvalget etter behov.
- Informere om handlingsplanen på foreldremøte årlig
- Sørg for at handlingsplanen blir jobbet med på avdelingsnivå, og delta på avdelingsmøter som omhandler planen.
- Har ansvar for å sikre nødvendig kompetanse og opplæring, samt veiledning på alle nivåer.

Pedagogisk leder:

- Hovedansvar for å følge opp planen på avdelingen, og sette av tid til arbeidet med denne
- Ta opp tema mobbing med barna
- Ta opp temaet mobbing med foreldrene → på foreldremøter og under foreldresamtaler
- Sette av tid til handlingsplanen på avdelingsmøter
- Veiledningsansvar for teamet på avdelingen
- Ta med observasjoner og aktuelle problemstillinger til ped.ledermøtene for råd og veiledning

Hele personalet:

- Alle har ansvar for å være lojale mot planen
- Ansvar for at barnegruppen får opplæring i sosial kompetanse
- Jobbe for **NULLTOLERANSE** mot mobbing
- Være observante voksne - informasjon til medarbeidere.
- Systematisk observasjon av barna i det daglige.
- Ha gode rutiner på avdelingen
- Være bevisste voksne i forhold til temaet sosial kompetanse og mobbing
- Legge til rette for LEK og sikre oss at alle barn leker.
- Jobbe med betingelsene for lek, for eksempel fysisk tilrettelegging, vennskap, inspirasjon
- Vennsapsprosjekt hver høst
- Bruke primærkontaktsystemet hele barnehageåret
- Gjennomføre barnesamtaler med dem de er primærkontakt for
- Knytte tema «Vennskap» inn i hovedtemaet vårt gjennom året
- Jobbe med konfliktløsning med barna
- SE barna - de skal føre at de blir sett og hørt
- Være **TYDELIGE** og konsekvente voksne
- Jobbe i forhold til både mobber og offer
- Ha fokus på **LØSNING**
- Informere vikarerer → ta ansvar og ikke være redde for å gripe inn

Hjemmet/familiesamarbeidet:

Barnehagen representerer et komplementerende miljø i forhold til hjemmet. I barnehagen skal barnet få prøve å videreutvikle det som er grunnlagt hjemme.

Samarbeid mellom personalet og foreldrene er en selvfølgelig del av barnehagens arbeid.

- Informasjon om planen: sendes til alle foreldre via Spireportalen, finner informasjon om den på hjemmesiden til barnehagen, informasjon på foreldremøter og foreldresamtaler.
- Personalet informerer foresatte dersom deres barn har vært involvert i en spesiell konflikt i løpet av dagen
- Diskuterer tema "forebyggende tiltak mot mobbing" med foresatte på foreldremøte.

VIKTIGE TING Å TENKE GJENNOM?

- Hvordan ville du ha likt at ditt barn er det eneste som ikke blir bedt i bursdag - aldri?
- Hvordan ville du likt at ditt barn overses/omtales negativt av andre foreldre?
- Hvordan ville du likt at ditt barn diskuteres rundt andres middagsbord?
- Hvordan ville du likt at ditt barn blir kommentert negativt i garderoben mens det hører på?
- Hvordan ville du likt at ditt barn blir "syndebukk" selv om det ikke er tilstede?
- Hvordan ville du likt at ditt barn aldri blir bedt med andre hjem?

TILTAK NÅR MOBBING OPPDAGES

Daglig leder :

- Har et overordnet ansvar, og skal alltid informeres om det som foregår på avdelingene.
- Skal sikre at tiltak settes i verk på avdelingene ved behov.

Pedagogisk leder:

- Har ansvar for å følge opp handlingsplanen på avdelingen, og sette i verk tiltak i forhold til denne.
- Har informasjonsplikt til daglig leder
- Bruke tiltaksplaner fra HMS; 5.3.2+ 5.3.3

Alle ansatte:

- Informerer/drøfter enkeltepisoder i barnehagens ulike møter
- Nærmeste leder veileder den/de voksne som er direkte involvert
- Evaluerer situasjonen
- Være modig - si ifra til dine kolleger dersom du reagerer på deres holdninger og handlinger.

Involverte barn:

- Reformuler hendelsen og sett ord på at dette er helt uakseptabelt. Hvis voksne ikke reagerer legaliserer vi mobbing.
 - Bekreft barnet POSITIVT når det sier ifra om at andre eller det selv blir plaget.
 - Styrk det barnet ER og ta avstand fra det det GJØR, jmf. ANERKJENNENDE KOMMUNIKASJON
-
- Barnets oppmerksomhet rettes mot hvordan den andre har det . Den voksne forklarer, dersom det ikke er tydelig for barnet.
 - Den voksne understreker at det er det barnet har gjort, som er grunnen til at den andre er lei seg.
 - Man skal i tillegg forvente at barnet snur den negative handlingen, for eksempel ved å gå tilbake til den andre og utføre en positiv handling.

Ved bruk av det siste punktet får man snudd den voksnes oppmerksomhet mot formidling av PRO-SOSIAL ADFERD og lekeferdigheter, og barnet lærer nye handlinger innenfor disse områdene.

Andre barn i barnehagen:

- Lær barna å reagere når andre barn blir plaget.
- NULLTOLERANSE på uakseptabel adferd - klart og entydig uttalt av den voksne.
- Bruk av opplegg, litteratur og drama/teater:
 - Kunne kjenne seg igjen i mobbesituasjonene
 - Få satt i gang egen tankevirksomhet rundt mobbing
 - Bearbeide disse tankene og følelsene gjennom dramatisk lek, tegninger osv.
 - Identifisere positive rollefigurer og de figurene hvor sympatien ligger
 - Bruke opplegget «Steg for steg»

Foreldre til involverte barn:

- Separate samtaler med foreldrene til involverte barn hvor personalet:
 - Forklarer grunnen til møtet
 - Spør om hvordan foreldrene oppfatter den aktuelle situasjonen, og finner ut hvor mye foreldrene vet
 - Markerer at barnehagen og foreldrene har et felles ansvar
 - Avklar hva som skal gjøres videre
 - Skriver referat og en tiltaksplan
 - Avtaler eventuelt nytt møtetidspunkt
 - Tar kontakt med PPT ved behov for ekstra hjelp og støtte

Foreldre til andre barn i barnehagen:

- Informasjon ved behov
- Tema på foreldremøte

**DET DU TROR OM MEG... SLIK DU ER
MOT MEG... HVORDAN DU SER PÅ
MEG... HVA DU GJØR MOT MEG...
SLIK BLIR JEG**

